

САНА ОЛОХ

СССР ЧӨРӨНЧЫ ОРОУОННААБЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭННТӨР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

1931 жыл алтынны
15 күнүттөн тахсар

№ 149 (4260)

1972 жыл. Аксынны 12 күн
ОПТУОУОННУК

Сынаста
2 харчы

СССР обкомугар, Саха АССР Министрдерин Советыгар, ПССУОС Президиумугар

СҮӨНҮ КЫСТЫГЫН БАСТЫННЫК ТЭРИЙИЭХХЭ

1972—1973 с.с. кыстыкка сүөһү итинттин бородуукталарын ылыны
содотуопкалааһыны элбэтэр иһин сүөһү итинттин үлэһиттэрин
республикатаабы социалистическай куоталаһыларын тэнитэр туһунан

СССР обкомун, Саха АССР Министрдерин Советын уонна Профсоюзтар уобаластаабы Советтарын Президиумун холбохунтаах мунньахтара «1972—1973 сс. кыстыкка сүөһү итинттин бородуукталарын ылыны уонна со-
дотуопкалааһыны элбэтэр иһин сүөһү итинттин үлэ-
һиттэрин Бүтүн Союзтаабы социалистическай куотала-
һыларын тэнитэр туһунан» СССР НК, ССРС Министрдерин Советын уонна ПССУОС Президиумун уураахтарын дүүүлээстилэр уонна биһиги республикабыт тыатын сирин үлэһиттэрэ бу уураабы истинник биһирээбиттэрин уонна өйүүлэрин бэлэтээтилэр.

СССР обкомун бөрөтө, республика Министрдерин Со-
вета уонна ПССУОС Президиума, итинэн сибээстээн, манньык дьаһаллары бэлэтээ-
тилэр:

СССР НК, ССРС Министр-
дерин Советын уонна ПССУОС
«1972—1973 сс. кыстыкка
сүөһү итинттин бородуукта-
ларын ылыны уонна со-
дотуопкалааһыны элбэтэр иһин
сүөһү үлэһиттэрин Бүтүн
Союзтаабы социалистическай
куоталаһыларын тэнитэр
туһунан» уураахтарын кол-
хоздарга уонна соххотар
рабочайдарын уопсай мун-
ньахтарыгар дүүүлэһини
тэрийэн СССР районнара,
горкомнара, райисполкомнара-
тыа хаһайыстыбатын уонна
содотуопка үлэһиттэрин проф-
союзун обкома иезинник өй-
дөтүөх тустаахтар. Сүөһү
итинттин үлэһиттэрин Бүтүн
Союзтаабы куоталаһыларын-
гар бары фермалар коллек-
тивтара активнайдык кыт-
таларын хааччыйахтаах-
тар. Куоталаһы сүрүн сө-
ругунан сүөһү кыстыгын
көрдөрүүлээхтин тэрийии
уонна бородууксууны ылы-
ны содотуопкалааһыны үрдэ-
ти буолаллар. Итинэн си-
бээстээн, социалистическай
куоталаһы усулуобуйалара
уонна куоталаһы бастыгна-
рын моральнай, материалнай
өтүүн өйүүр дьаһаллар бэ-
лэтэниэхтээхтэр.

Холбохунтаах мунньах сүө-
һү эбии аһылыгын бэлэниэ-
һинигэ, кыстыгы бастык тэ-
рээһиннээхтин атаарыга

оройуоннар, хаһайыстыбалар,
отделениелар, биригээдэлэр,
фермалар, эвенолар респуб-
ликаабы социалистическай
куоталаһыларын усулуобу-
йатын биэргэттэ. Куотала-
һы 1973 жыл от ыйын 1
күнүнээки көрдөрүүлэринэн
түмүктэнибэ.

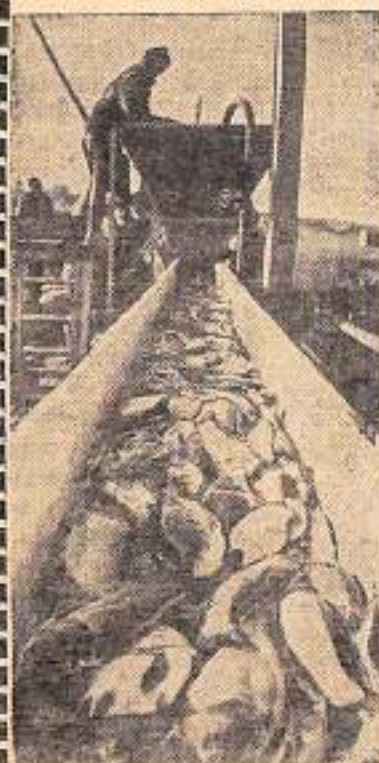
Итин сөргэ уураахха Са-
ха АССР Тыатын хаһайыс-
тыбатын министрствота-
тыа хаһайыстыбатын уонна
содотуопка үлэһиттэрин
профсоюзун обкома, ону тэ-
гэ хаһайыстыбалар сала-
йааччылары бары фермаларга
сүөһү кыстыгын экилэ
суох тарийэр иһин, нуруот
хаһайыстыбатын сайынна-
ры былааннарын, сүөһү и-
тинттиэн ылыллар боро-
дуусууны элбэтигэ ылы-
лыбыт эбэлээстэлиэтигэр
иһаһаһаахтын толорор
иһин куоталаһыга сүөһү
үлэһиттэрэ бары бүтүүн
хабыллыларын хааччыйал-
ларыгар сөрдөхтөннүлэр.

Көмө хаһайыстыбаларга
ведомстволар, управлениелар
уонна промышленнай тария-
лалар партийнай уонна проф-
союзнай тариялалар уонна
салайааччыларга бэйэлэрин
хаһайыстыбаларыгар үрдүн
көрдөрүүлэри ситиһэр иһин
социалистическай куотала-
һыны иезинник тэнитэх-
тээхтэр.

СССР обкомун, Министрдер
Советтарын уонна ПССУОС
холбохунтаах мунньахтарын
уураагар колхозтарга уонна
соххотарга шэфтэһиниэн кө-
мөлөөһүлэрин бары өтүүн
көргөтүлэһиттэр, сүөһү эбии
аһылыгын содотуопкалаа-
һыга, фермаларга оборудо-
ваниелары монтаһаһыга,
сүөһү аһылыгын тизийигэ,
кыстыгы бастыгнын тэрийии
атын да болпуростарыгар
активнайдык көмөлөөһүнү
тэрийэллэригэр министрство-
лар, ведомстволар, промыш-
ленность, транспорт, тутуу
уонна сибээс предприятиелар-
ын салайааччылары, партий-
най тариялаларын секретар-
дара сөрдөхтөннүлэр. Науч-
най тариялалар (ТХСНЧИ,
СГУ уонна ССРС НА СО фи-
лиала) производство бастыг-
нарын опыттарын иезинник
үөрдэттэлэр уонна пропаган-
далыыллар, наука уонна
бастык опыт ситиһинилэрин

сүөһү итинттигэр өлөхтөө-
хунга активнайдык кыт-
талара наадалаабынан ааһы-
лынна.

Республикатаабы уонна
оройуоннардаабы хаһаһтар,
«Хотугу сулус» уонна «По-
лярная звезда» сурунааллар,
Саха АССР Министрдерин Со-
ветын телевидениега уонна
радиона бэйэригэ комитетэ
кыстыгы бастыгнын тэри-
йигэ тыа сирин үлэһиттэрин
куоталаһыларын иезинник
сырдатыахтаахтар, кыстык
тэрээһинигэр рейдэлэри ыы-
тыахтаахтар, куоталаһар
фермалар, биригээдэлэр, кол-
хозтар, оройуоннар үлэһитин
көрдөрөр үлэһиттэр суруктара,
ыстатыйалара хардарыта су-
руйсуулар куруутун тария-
лыахтаахтар.

МОЛДАВСКАЯ ССР. Дро-
жескай оройуон «Куболта»
рыбсовхозун үлэһиттэрэ
быйыл эргизэ тариялалары-
гар 500 тоннага чугасһар
кыһа көмүстүгү карпы,
түгүн амуру уонна толстоло-
бигы ыһахтаахтар. Ити бы-
лааннаммыттаагар 150 тон-
нага элбэх.

СНИМОККА: аналлар хө-
рууда устун балыгы тизэр
сиргэ атаараллар.

Е. Драйшнер фотота.
ССТА фотохроника.

ҮӨРҮҮЛЭЭХ ЮБИЛЕЙНАЙ МУННЬАХ

Алтынны 8 күн. Култура ороуоннаабы дьаһта. Бу күн
оройуон ороуоннаабы комитетин уонна үлэһиттэр декутат-
тары ороуоннаабы комитетин ороуоннаабы комитетин тариялалар-
ын мунньахтарыгар кытта кытты тариялалары эл сыла туо-
сүттөр манньах мунньахтарыгар үөрүүлээх мунньахтары иһа-
һаһа. Үөрүүлээх мунньахтар кыһа тыатын сирин райкомун
секретара, Саха АССР Верховнай Советин декутаты та-
быраа М. И. Листиков, Саха АССР Верховнай Советин Союз тиз-
мелэрин дуорнар. Үөрүүлээх мунньах бочуотунай Президиуму
СССР НК комитеттэрин бастыгнын дохсуу ытыс тыаһаһа тилэр,
1991 Листиков М. И. итинттиэн ороуоннаабы Знамытын ик-
ки сирин тарияла, Ленин уонна «Кыһа Сулус» орденнар кө-
мөлөөһүн, 1922 сылаахтын СССР чилинэ, оройуон бочуоту-
най тариялаа Е. Г. Куликин, үлэ уонна сирин ветерана, Ой-
түөһүсэнай революциял ордены кавалера, Р. Х. Кривошапкин,
Саха АССР үтүөлээх механикатора, «Бочуот Знаме» орден кави-
лера, СССР райкомун бюротун чилинэ Н.Е. Яковлев, оройуон
наабы типография оастык рабочайа, райсовет декутаты, райсовет
исполкомун чилинэ М. Д. Гуляева киллэрэлэр.

«ССРС тариялалары 50 сыла туолуута—декабрь» национал-
най комитетэ өрөтөһөөһүнэ дьаһ райсовет исполкомун предсе-
дателя, Саха АССР Верховнай Советин декутаты таб. Р. Р.
Бурнашев дакылаата иһаһаһа.

Ити комитеттэн юбилей иһаһаһа үлэ көхтөөх куоталаһытын
улахан ситиһинилэрин туттарыһа районодары, эбэрэ тиллэри
Эристик Эристик аатынан колхоз бырабыланын предсе-
дателя, Ленин ордены кавалера, Саха АССР Верховнай Советин
Президиумун чилинэ таб. Р. А. Филиппов, Амма орто оску-
латын директора таб. Д. П. Чечубов, Ленин аатынан колхоз
парткомун секретара таб. Н. И. Моисеев этилэр.

Мунньах кыттылаахтарыгар эдэр пионердар итинттиэн эбэрэ-
дэстилэр. Ити комитеттэн эбэрэ тиллэри Кыһа партизан таб.
С. Г. Куликин, ИВСЛРС райкомун бастагы секретара таб.
П. И. Уаров, Кара Маркс аатынан колхоз партбюротун секрета-
ра таб. Д. Ф. Баранков, оройуоннар икки ардыларынаа
ДАЭС начальнига таб. Л. Н. Артамонов, дьахталлар оройуон-
наабы советтарын председатели, доубуһа харыстабылын туй-
тун таб. В. Д. Васильева, Субуруускай аатынан соххот дирек-
тора таб. В. Х. Жебелов, райотребкома партийнай тарияттын
секретара таб. М. Е. Софронов, Калинин аатынан колхоз быра-
быланын председатели таб. Н. П. Дьячковский, Саха АССР
үтүөлээх тутуааччыта таб. Н. И. Никитин, Хайахыт дьаһаһын
Советин исполкомун председатели таб. А. Д. Алексеев этилэр.

Үөрүүлээх юбилейнай мунньах ахтыһа биир сааһаһа СССР
Кыһа Комитеттигэр, ССРС Верховнай Советин Президиумугар,
ССРС Министрдерин Советтар эбэрэ сурук ыһаһаһа.

СССР райкомун бастагы секретара таб. Н. П. Листиков юби-
лей иһаһаһа социалистическай куоталаһы иһаһаһахтары-
гар наараадалары туттарыта. Хаһайыстыбалар куотала-
һыларын юбилейнай сый 11 ыйдаах түмүктэриэн бастагы
миэстэра Эристик Эристик аатынан колхоз (бырабыланын
председатели таб. Р. А. Филиппов, партком секретарын солбу-
лааччы таб. Н. С. Дмитриев) тариста. Куоталаһы иһаһаһа
дар СССР райкомун, райсовет исполкомун юбилейнай өйдөбү-
нүк Знамылара, көһө сылдар Кыһа Знамя, бастагы степе-
ннээх юбилейнай диндөм туттарыһа. Иккис миэстэни ыһаһа
Ленин аатынан колхозка иккис степенинээх, үһүс миэстэра ти-
сибит Кара Маркс аатынан колхозка үһүс степенинээх юбилей-
най өйдөбүһүк дипломыгар туттарыһаһа.

Оройуон промышленнай-производственной предприятиеларын
куоталаһыларын кыһаһаһаһа коммуналнай предпри-
тиелар уонна туһаран ороуу комбинаттара бастагы миэстэни
ыһаһа. Иккис бастагы степенинээх өйдөбүһүк юбилейнай
диплом уонна иһаһаһа туттарыһаһа. Иккис, үһүс миэстэра
тиситит оройуоннаабы лесопункт, тутуу улаастага иккис, үһүс
степенинээх, өйдөбүһүк дипломыгар наараадалаһаһа.

Райсовет исполкомун председатели таб. Р. Р. Бурнашев юбилей-
най куоталаһы иһаһаһахтарыгар наараадалары туттарыта.
П. И. Филиппов Советтарын икки ардыларынаа социалистическай
дыа куоталаһыта бастагы миэстэни ыһаһа Хайахыт дьаһаһа
Советтигэр (исполком председатели таб. А. Д. Алексеев) рай-
совет исполкомун көһө сылдар Кыһа Знамя, лесопункт пред-
седатели таб. Алексеев харчынан биримийа, бастагы обще-
ственнай бардык иһин оройуонга ыттырылаах Хаһаар иһаһа
Советтигэр (исполком председатели таб. Н. И. Собакин)
көһө сылдар Кыһа Знамя туттарыһаһа.

Интерт-оскуола сөрөһай тропиктор Д. П. Корнилова сөрдө
дьяһаһаһа кыһаһаһа улахан кыһаһаһа иһаһа оройуон бочуоту-
най тариялалар аатын иһаһаһа туһунан ситиһиттэһаһа,
оройуон бочуотун комитеттэр кавалера туһунан ситиһиттэһаһа,
ИВСЛРС НК «Спортивнай албан аат» диплома, СССР райкомун,
райсовет исполкомун аадырыс суруктара, сылааһах бастагы
туттарыһаһаһа.

Райсовет исполкомун председатели солбулааччы таб. М. И.
Бондар оройуон оскуолаһарын, оро, эргизэ, эми, култура, тизе-
сирдэттэри куоталаһыларын түмүктэри аһаһаһаһа, кы-
һаһаһаһа наараадалары уонна биримийалары туттарыта.
Орто оскуола куоталаһыларын иһаһаһаһа Кыһаһа
Орто оскуола тариста. Оскуола коллективтар көһө сылдар
Кыһа Знамя, 1200 солкуобайлаах биримийа, СССР райкомун,
райсовет исполкомун, уорак оройуоннаабы салаатын грамоталара
туттарыһаһаһа. Иккис миэстэни Амма, үһүс миэстэни Чурчи-
кы орто оскуолаһа ыһаһаһа, СССР райкомун, райсовет испол-
комун бочуотун тариялаларын наараадалаһаһа. Аһа
кыһаһаһа оскуола куоталаһыларын иһаһаһаһа Чурчи-
кы аһаһаһа оскуола көһө сылдар ыһаһаһаһа, СССР
райкомун, райсовет исполкомун уонна уорак оройуоннаабы салаа-
ты бочуотун тариялаларын наараадалаһаһа. 1200 солкуобай
харчынан биримийалары. II, III миэстэлэри Алаһа, Беломоб-
скай аһаһаһа оскуолаһа ыһаһаһа.

Оро тариялаларын куоталаһыларын Чымырдааһа оро сада
бастагы миэстэни ыһаһа, көһө сылдар ыһаһаһаһа, СССР рай-
комун, райсовет исполкомун, уорак оройуоннаабы орто оскуо-
тун тариялаларын наараадалаһаһа, куоталаһы иһаһаһаһа
дар 750 солкуобайлаах биримийа туттарыһаһа. II, III миэстэни
Чурчи бастагы үүөрдээх дегеда уонна дотомбинат ыһаһа
лар, иһаһаһа СССР райкомун, райсовет исполкомун бочуоту-
най грамоталара туттарыһаһаһа.

Куоталаһыта бастагы Вахыт селянота, Соловьев иһаһаһаһа
уоннаһаһа бастагы, Кыһаһаһа селянот културатын дьаһта,
Директордэра лесопунктика, оройуоннаабы оро, библиотеката Бо-
чуотун тариялаларын наараадалаһаһаһа.

Ити комитеттэн үөрүүлээх юбилейнай мунньах кыттылаах-
тарыгар уус-уран самодеятельность улахан быраһаһаһаһаһа
комитетэ сөрдөһүлүү.

А. СЫДОРОВ

Юбилейнай социалистической куталаһы
Оройуон экономикатын уонна культураны сайыннарыыга
норуот хаһаайыстыбатын бастыггарын соруктара

Бийиги дойдубут нациларын уонна поркуоттарын шкка соморолонбууларынан итээнэ бирааттыгы бииргэ улааһыннан ринен төрдэлбит ССР Советарын үбэ асардаах үбүдэйин Ленин уонна Сталинскэй революция орденнардаах Саха АССР үлэиттөрө бу күннэргэ улахан өрө көтөүлүүдөөхтүк бэлээннэллэр. Бу күлүдэттэги бийиги оройуонмут айар тутар үлэбит дьоно, бары советскай дьоһуну курдук, СССР XXIV съезин историческай уураахтарын, төхсүс пятилетка кинне сылгы сурутарын олохтоо киллэрингэ, оройуон экономикага уонна күнүгүрүтэ иннин дьакк хардыааһынныгыр кыраа сүөх кылаасты үүрсэн көрсөллөр.

Оройгоо холбоотныг, соёлыг, производственный тархигалыг сүүхэн ариулах коммунистический үз: үдэригээр, донго Холбоо буулаа манхир байлаа. Юунылаах эмгэ үр:тиллэйт эб:хэстэстэйбэн оройгоо бары хайаа-бастыбалара, производственный коллективтара, эргизэ, үрэх, эл тархигалар манхиртара. Онуоа сорох үлэит коллективтарга дону түмэр, холбоо-тэригэ үр үүгэйдэг бастылынз.

Болзолотар уонна соххох сүгүн средстволара, ордук ОСКН КК кулун тугардааны (1965 с.) Идэмүмүн көминтотон, лалла гүһүнэ, хаачыстыба өттүнүн тубусту Ол курдук, 1965 сыллаахха хаһайныстыбалар сүгүн средстволара 11 мөлүйүүн солкуобайы кыайлох буолуодуна, билигин 12,5 мөлүйүүн көрүгө солкуобайга тиийэ. Киһилэр ыраах дохуоттара 1969 сыллаахха 900 тыһыынча солкуобай эбит буолуодуна, ааспыт сыл түмүгүнөн 1328 тыһыынча солкуобай буоллута. Хаһайныстыбалар харчыбын дохуоттара ааспыт икки сылга мөлүйүүн агарынан улаатта.

Билгийн оройуон хагааймыстыбаларкн хоншууларьтар 273 трактордар, - 122 автомашиналар уонна тьа хагааймыстыбатын үгүс ахсааннаах массымналара үрэмнилэр. Хагааймыстыбаларга үлэни-хамнааы 51 урдук уонна 110 аналлаах орто үөрөхтөөх специалистар сайаыаллар- Кэпэи сыалларга онус кылаааы бүтөрбиг иччаттар произ- водствора тахсыылара үгүс үгэскэ кубу- луйда. Ааерыт үс сылга орто үөрэди 844- оро бүтөрбигиттэн - 531-ро произвадствора быһаччы кэсттар. Ол гүмүгүр иччаттар тьаа сирдеригэр баиналыар-кабуууур күү- нүнөн буолуулар-

Ааспыт икки сылга государство үбүлэ-
бининэн уонна хабалыыстыбалар байлорин
средстволарынан дупчалаах сирдэр ирээс-
таниллар, баалыыра анаан тыа солоһо-
һотолобо бүтөйдэри тутуу кээһиник ыыты-
лалар, сирэ химиялааһыта бастама
хардымалар оһоһулуннулар. Ол кудук,
байылыа юбилейдаах сыл 11 ыйан түнү-
түһүн, 1560 гектар хоһуна сирэ гөрдүт-
төн туһоһорунна, 303 гектар тыа ба-
һынара анаан солоһо, 100,5 км уста-
раах барана бүтөй тутулуна, 4040 гек-
тар хоһуна сиригөр минеральнай уопурдуу
кылаарылыныа. Сирэ туһааран оһорууга
хабалыыстыбалар ааспыт сылга 84 ты-
һынча солкуобайы ороскуоттаабыт эбит
буолапхартына, байыл 164,4 тыһынча
солкуобайдаах үлэ оһоһулунна. Илэри
саасын көтөдүү, хадьымалы күһүүгү хо-
рдууу баһаанинара төлөрүлүннүлэр, бүр-
дүгү кутууга анаан сарайдары тутуу
кээһиник ыытыллар.

Тыя сиригэр културнай уонча пром-
вественнай объекттар тутуулары билим
иэхтэн ымыамнар. Ааспыт икки сылга
оройуон үрүһүн 5 илүүтөн 276 тыһыын-
ча сыжубайдыах тутуу барда. Ол иһигэр
640 миэстэлээх оскуолалар үөрэнэр кор-
пустара, 75 миэстэлээх интернат, 150
миэстэлээх кулууп, 2060 таба ылаах сун-
һут аһаан ыстык хотоннор, 130 таба
ыһаһык ыһаахха аһаан иһиһи, 160 миэс-
телээх өрөмүөнлүүр мастерской, 54 клар-
тыралаах уопсай, 161 чаайыһый ыла
иһилээх тутуулары.

СССР-ийн райкомун бастаагы секретарь
таб. Н. Н. ЛИСТИКОВ дахьлаагтай

Колхозтар уонна совхоз калар нэһиэллэрин, экономикаларын үүнүүтүн оттобуун үлэтэ быһаарар. Быыл сыйыч от тоһо да хойутаан үүмүктүн, сүүрүн алаастарбыт, үрэхтөрбүт кураанын багыттарык дашын, 33120 тонна оту бөлөмнөн оттобуун сыллаабыз балаанын 84 бырыһмаа толордубут. Сүөбү аһыматын бөлөмнөөһүнүгэ Сүбүрүүскай аатынан совхоз уонна Ленин аатынан колхоз бадайга үчүтэй түмүктөрү ситистилэр. Оттон оройуонна ытырылыалах совхоз Белогорогоду отделениетын отчуоттара бэйэлэрин киинигэр ылыммыт үрдэтэлибит абайастааныстыбаларын 104,2 бырыһмаа толордулар. Совхоз Селевьеваары отделениетын 8 кииндээх Дмитрий Егоров салайар механизированнай звенота 800 тонна онугар 960 тонна оту бөлөмнөн, хас бириднэ киинтигэр 120 тонна оттонно. Ити отделение үрдүкүн бөлөмнөмүт от 30 бырыһмааныгар тат. Оттон Белого отделениеныгар В. П. Седалищев салайар колодун звенота, хас бириднэ киинтигэр 57,1 тонна оту бөлөмнөн, үтүө механизированнай агартлах звенолар кордорүүлэрин лаппа-пиарда. Общественай сүөбү аһыматын бөлөмнөөһүнүгэ быыл оройуон производственай таргеттэригин рабочайдара, сулууспалахтара улахан көмөнү онорбуттарын алтаннаады. Киинигэр күүстэригин 1100 тонна от бөлөмнөннэ. Ордук үчүтэй көмөнү 13 М-дээх Одьудуунианаады СПТУ, коммунальнай предриятиелар уонна туспаран оноруу оройуонаады коопиятын, райпотребсоюз коллективтарга онордулар. Ону төгө үөрөнөччиллэрибит, ытык ырпыладас табыт оттообутунга тириэх буолдулар.

Юбилейдаах смага туорахтаах кулуту-
раны барыта 3536 гектарга ыһыллыбыта.
Ити нийеттэн сөртовой -измат 62 быры-
һаманын ылар. Онтон 3153 гектарыа хо-
муһан 3536 тонна бурдуу ыһыллыат ба-
тар гектар ахсыттан эртотунан 112
контнер үүнүү кэллэ.

Колхозтар уюна совхоз харчынан дохоттарын 83, барсы ылызыларын 93 бырыһыанын сүөһү интита блэрэр. Быылыгы сын ахсынныы 1 күнүкээри турутууна, былааны таһынан 266 ынах, 306 сыгы сүөһүнү интэн туруорабыт. Государствора эти атымлааһын сыллаагы былаанэ, эчир соруудагы килэрэри турап, 112,6 бырыһыан туолла эбэтэр былырымгыталаар 131 тоннанан ордук эт туттарылыына. Оттон үтүү атымлааһын соруудагы осеэстиниы сагытыгар туолбуга. Государствора туттарылыыбыт сүөһү 85,2 бырыһыана үрдүк уойуулааһынан барда, биэр сүөһү орто ыйааһына 277 кг төһөһөста. Ленин аатынан колхоз государствора атымлаабыт этэ 89 бырыһыана үрдүк уойуулаах, биэр сүөһүтүн орто ыйааһынан 309 кг. Оттон Субуруускай аатынан совхоз 82 бырыһыанын үрдүк уойуулааһынан туттарда. Сүөһүтүн орто ыйааһынан баарастоҕа 252 кг төг. Ити былырымгыны көрдөрүүтүнүөбөр 3 бырыһыанынан эбэтэр 27 кг ымаһах. Онон совхоз ачардаа интиһи 70 тонна эти сүтэрда.

Оройуен сыллата айым эти өгөрүү билаанын тодорбот. Быйлагым билаа 96 быйрагынан туолан ийэр. Сүөбү орто ийла-нына асыны сыллааар 11 кг тагыары түстө. Онон 736 центнер эти сүз илаба-тыбыт. Ити сүрүн бичичинилэрэ: сүөбү сайынны мөччирөөнн табо туһамманыт, көннүөнн олүү маастабайдыз тахса ту-рар, төрүөбү ылыыбыт малтох, шлепной үлөзө билигин дабаны ситэ-хотө суолта ууруллубат. Ол курдук, быйла 11 мыла 1105 тобо мнах сүөбү, 359 салгы туһати суох өлө, 100 мнах баһыттан 65,6 өрө-лүөбү ылыыбыт.

БҮЛЭЭЛ ҮҮТ МАМЫГАР ӨМНӨ УЛАХАН ХАМ-

саанын өнөхүдлүбүт. Бир фуражий
ынахтан 1310 кг үтүү ылабыт. Ынах
ынахтан баара-сүдө 919 кг үтүү ылап.
Балыны аатынан колхоз кутаран көрдө-
рүүдөү. Оройуонга баар 43 маньык
фермаларытан 19-ра өрө балынынын
толордулар. Барыта 319 маньыкытан
сорудахтарын 180-ра эбөтөр 56 балы-
ынаанара толорон ылаптар. Үтү маньыгар
аасыт сылладар бир ынахтан үтү
ылаыны теңе да үрдөштөн үрдүн.
Субуруускай аатынан совхоз малга көр-
дөрүүдөү. Ол курдук, 2707 ынахтан ма-
лобойуан 2259 тоннаы ыла. Оттон ма-
ниттен ылаыныга 880-нуан арылах 3-м
лиг Эрстини аатынан колхоз маллобойуан
2246 тонна үтүү ыла.

Үүт яамын үрдэтингэ бийнхэ ямаатар суох буолбатахтар. Ону сыл 11 айыгар Улахан Саймы фермата илэх ахсыттан ортотунан 1926, Бохома фермата 1807, «Сардага» иччат-комсомольский фермата 1682 кг, оройуон үрдүнэн 12 ламиньак сыт биридди ямааттан 2000 кг үрдүн үтүтүмбүттэра далаана көрдөрөр. Ошон үүт яамын үрдэтөр сымалтан сайланы мөччирэни таба туһанмааха, инах кытарлааһыгы таһаарымааха, яамныксыттары кытта биридинилэн үлэни тупсарымааха, эбни абыныгы далайды оҕорон сыйнааха. Сүөһү хаачыстыбаны тупсарыгы киниттэн ммдллар бородуук суйаны үрдэтингэ мнөстөгө үлэни кууһур дуоха, баар ие кмаахтары толору туһанмааха наада.

Оройуонига сылга ийтинигэр улахан болоромто уурулар. Юбилейдаах сылга сылгыһыттарыбыт үүтүбүт түмүктөрү ситиһтилэр. Оройуон үрдүгүн кулуну ылым 76 бырыһыанын тэҥнэстэ. 81 сылгыһыттан 22-рэ 100 биэттан 80 кулуну ылымнар. Сылгыны эвенонан көрүү нымата биһирэниэ. Калинин аатынан колхоз сылгыһыттарын эвенота (эвеновод Ула Кыһыл Знамата орденнаах Сивцев Д. Т.) тохусе пиялеткада үрдэтпийибит эбэһэсталисттибэни ылымныта. Соңхо Болтоноттору отделениетын сылгыһыттары (эвеновод «Бочуот зната» орденнаах Нобгородов Г. С.) сыл айым үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэлэр. Юбилейдаах сылга Сылактан В. В. Шадрин 68 биэттан 65 кулуну, Эриляк Эристин аатынан колхозтан Д. В. Васильев 113 биэттан 102 кулуну ылымнар. Быйыл көмчөөрү сүөбүһүн, хээр чарааһынан сылгы кыстыгар ыларалхтар үөскөтүлэр. Ону сүтүүгэ суох мүчү түһүүгэ сылгыһыттар уоһна тил хаһаайыстыбатын специалистара сүрү боллонтоторун туһаайыах тустаахтар.

Бийыл 199 тыһыынча солкубайдаа күндү түүлээди туттарар сөрүктээхтэ Ахсыныы 1 күнүлээди туругуан, 2603 солкубайдаах түүлээди туттара, баалахытын 13 аэ бырыһын толорунабит. Килиэккээ интиллэр сайыл олорүүнү сана саралаан арабит. Билинг күөлэрбитигэр, тайгаларбитыгар, биллэрин күрдүк, калык сылларга бул тоһо да арылбаатын иһин, тоһоллорун хатааларын, тоһо да ырааталларын карэбэти күндү түүлээди сөнордохор хоһуун дьон нордоххут. Кинилэртэн совхозтан Михаил Лазарев, Гаврил Коркин, Василий Седалищев, Ленин аатынан колхозта Илья Никольев, Николай Мордускин, Эрилик Эристини аатынан колхозтан Искита Илларионов, Константин Адамов, Карл Маркс аатынан колхозтан Семён Оксешников ааттарын ааттыахха сөй.

Билгизги тыа хаһаайыстыбатын сүрү

куушунан булар механизатордар үлэлэрин нэг хэсэг тутгабыт. Сүбүүрүүскай аатынан совхозтан Н. Г. Савилов ДТ-75 тракторын 2565 гектар сымварас хорутууну омордо. Кили итинэн бидингн оройуон рекордун олохтоон нэр. Иккилин стого зохууан от тийгинтин багылабыт, билдлээх механизатор С. Н. Ливинцев килиттэн 38 эрэ гектарынан хаалан нэр Н. Р. Барашков (совхозтан) ЗИЛ-130 автомашинаны 140429 тонна-километры барда. Оюн кили 1970 сылга Константин Барашковтун олохтоммут оройуон 151 тыһынча тонна-километр рекордун чугаһатта. Итинтэн да атын бастын үлэлээх шофердар, трактористар, слесардар ааттарын үгүһү аралаахха сон. Он эрэрн техниканы мунутуурдук туһаныга материалнай база мөлөх, үчүгэй хааччыламылаах мастерскойдар, гарактар арылбахтар. Техниканы уелсай корүү-харайым туруга билигин да мөлөх, сменанан үлэлэтин олохтоммут, механизаторскай кадрдар тийбөттөр. Трактордар 51—52, автомашиналар 46—48 бырыһыаннара эрэ туһанылаар. Сүбү ниятинин барахан үлэлэрин механизациялааһын бытааныык ытылаар. Үлэни кудумсуугар ыымалар, рационализаторскай этиклер быһаччы олоххо килрэн производствота туттуулан испэттөр.

Нәбиләниһәни олох-дыаһах бопһуруос-
тарынын хааччылар 7 производственный тө-
рилта баар. Киниләр өнөрөн ваховой бо-
родууксулаларын кээмэй кэлин 5 сылга 41
бырыһаны улаатта. Коммунальнай пред-
приятиселар уонна түбсөөр өнөрүү ком-
бината, тутуу үчүөстөтө, олох-дыаһах
комбината өссө сөтинньи мйга сыллаа-
гы былааннардын төдөрбуутара. Оройуо-
наары промкомбинат, эргин тэрилтэлэрэ
сыл 11 мйдаах былаанны төдөрдулар.
Сельхозлар икки ардыларыгар мытыллар
социалистическай куоталаһыма Бахет
сельпота кыйымлаадыны буолта. Ол
арээри нәбиләниһәни олох-дыаһах отту-
нэн хааччылар производственный тэрил-
тэлэр үлөһаригэр билгини да туоратыма
нанк итэрэстөр үгүстөр. Баар ис кыях-
тары ситэ туһамматтар, ити түмүтөр үө
өһөрөн таһаарыта намыһах. Холобуур,
«Межколхозстрой» суул өнөрүутүн бы-
лааны тохта, эргин тэрилтэлэрэ нәби-
ләниһәни наздылаах таһаардарынан би-
лгини да ситэ хааччийбаттар, оройуон
нанин олохтоохторо үгүн аһынал өссө
да хааччыла иликтөр.

Бэлэн 2—3 саядaргa oрoйуон oскyелaрын мaтepиaльнoй бaзaлaрa cылгы бoвoргoтyлyнц. Бaрyгa 8 oртo, 8 aдыe шылaзaстaх, 4 нaчaльнaй oскyелaлaргa 493 yчyтaллaр yшнa нитoэччилep yлeнчиллep, 5195 oрo yopнep. Быйылгы yopox дымлыгaр бoжoмoннигe рeспyбликaрa oрoйyон yнye иняcтeнe yмa. Yopox-нaтuи yлeтин тyпoвepыгa yтye apyгтeэх yлeлep иштeлмэллaр. Yчyтaллaр тyсaах yлeлepи тac oтyннa oрoйyон oблeствeннaй oлoвop aктивнaйдuк кытaллaр. Oл кyрдyк, 256 yчyтaлa пpoпaгaндистaрынaн, лeктopдaрынaн yлeдчиллep.

Оройуон кишингэр, бары нэһиликтэргэ
производственный учаастактарга үгүс ах-
сааннаах эмп. культура, кинне тэриэтэлэ-
лэ үлэһиндэр. Кинилэр нэбиллэйдэх эм-
тэ нэһиликтэннэни культурнай сырдалар
үлэни, кинизни кордорүүнэн хааччы-
йымага үгүс оруттээх үлэни ыыттылар.

СССР XIV сүеийн исторической уу-
раахтарын олоххо килэрингэ оройуон
норуутун хаһааймысбатын бары салгалы
рытар үлэллир дьон өссө тэрээһиннөөх
тык, түмсүүлээхтик, үгүс суобастаахтык
кыттаахтара дьон өрөмбөт.

Таб. И. П. Листиков дакылаатыгар кэпсэтиилэртэн

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ КООПЕРАЦИИ КЫАЙЫЛААХТАРЫН
ОРОЙУОННААБЫ СЛЕТУН ОРОЙУОН БАРЫ ҮЛЭИТТЭРИГЭР
Ы Н Ы Р Ы Ы Л А Р А

(Ыгырым социалистическай
куоталаһым кыйыллаахтарым
орейуоннаабы сэтүн кыттым
лаахтарынан биир саннаабы
ылыдым).

ҮҮНЭР хөдүүнээр Нийс дейдуга төрөөбүт нэрүүска тапталы нгэрингэ бэйэ нхралайың үгөрүтпй улахан сүүлгэзэх. Одиһил сый айыа нхралайы үгөрүтэччидэр ахсааннара элбээн иһэр. Кэлиин В. И. Ленин төрөөбүгэ 100, комсомол, Саха АССР уонна ССРС тэрииланбигүгэ 50 сылларың туолууларым, ону тэгэ оскуолалар юбилейдарын бэлитэҕэһиннэриңиң сибээстээн элбэх көрүмүзэх үлэлэр ыктылыһынчылар уонна сыналлах нхтырыһааллар хонулуннулар. Бүгүс оскуолааар комсомол төрүгүтэһитэ 50 сыла туолуутунан сибээстээн бэйэлэрин өрөйүөннэрин, нэхиллэктэрин, комсомоһельсай, пионерскай тэриилэлэрин истэриилаларын сыйалла үгөрүтүлэр. Аас да өггө, адыс кылаастаах оскуолааарга ыһраайы үгөрүтөр музейдар тэрилиннннэр.

Ол эрээрн кинизлэр кэнэтэл либетээр, үлэлээр сөргүтүүлүбүз. Бийиги оройуонмутулар Танда, Тойбохой, Көнтүк, Лейей окуулаарын музейдарытар маарыннымыр үлэлээр халластайх, шалга экспонаттардаах музейдар сүөхтүр. Окуулааларга сымлаан кордоххо, кыраайн үөрэткөгө, түрүмнэ улаахан суолта ууруулубат. Ити, бадар, үсүлэх оройуоннаары салзатин үлөһит-гөрин өттүтүн ирдэбэл дамылах-дык түрүсүүлэарытан тахембыта буолаарый?

Холбоор, Хайнхсыт орто оронлоготой хамт дагд сүлжээнийг
хөгжүүлнэ. Тутуу доторна
Ермий Михайлов музейга агаан
байгалийн дэлгэцнэ бэлхтээхтэ.
Басгаан угаа нитэр-үзэгтөр үлэ
дагд тухаллах бэлхтэ оронлогот
дотроо хөгжүүлбүтээр. Ортон б
агаан бу музей үзэгтэрт дэлгэ
дэ дотроо турор, оронлогот
агаан-тогдмал сүлжээ.

[illegible]

Соторуугаарын Хатгалы сельский
Мульгуратын дэглэйн дүрөтө-
р А. Бойтунов «Ылал» ха-
ныахка «Үйлэлэх онгохукары
үйлэлтнэххэ» дэглэйн табал-
хыахыахтар кассонэр Күөлэтэр
кууун (Вензель Н.И.) композити-
онисттан, алаантан онгохукара
бу музейга бааллар. Лазарев
(Никандр) уус мастаин онгоху-
кара эмиэ элбөхтөр. Музей I
отделлаах, үгүс экспонаттаах.
Ол прээрн биллгин эмиэ томон
гүрөр. Экспонаттары калх мый-
ла.

кылаат • мүнүктөр хас да сыя
тлах сыяларын бараң тапаран
умтан кобытиэр. Историчес-
сий элчиннастарга маньик сы-
былланнамы кытапнахтык сэм-
ланих тустаз.

С МЭА претграмманын үүсгүүл-
гэ хийрэгнийн уонна хэлээс
табынсаары үүсээ, ордун исто-
рия, географий, ботаника, энте-
ратура Предметтэригэр, нэрлэим
үөрэтэн улахан суолтаны ылар
Ол мүнн бэри оскүсээргэ
иттэнээхэ болдомтону үүсүөххэ

Турнам уонна ырыайы үөртөнн
уруокка, кылаас табынаары
үзэлэргэ хайдах ынталарын
туһунан оскондлар салаһааччы-
ларын информацияларын үөрэ-
проекттарына салаатын совети-
гар истэр наада. Оскондлар
омыттарын хардарыга атеста-
былларын төрүбүөххэ.

Ордуу кэсинки барызарга үгүс
оскуолаларга эдэр натуралистар
үзэлэрин түмүктөбөт, при-
кладнай үзлөстактары үзлөт-
пөт түктөрү билим-чайгы
олдохуйла. Бизр да оскуола
географическай плавидкалар
үзлөтөбөттөр. Ошон болоника,
география предметариктер про-
граммалар көрүлөр лаворатор
най, практический үзлөр толору
мычылдыбаттар. Наразныай кы-
лаптарган содалан айылтаны,
көтөрү-сүүрүри кеткен көрөн
төрөтөн мөлтөктүк төрилээр.

Эдэр туристар саяттарыг бө-
лөмийнхнээг сүбээтээн, ааспи-
сгаллардаагы бэлэблүүлээг
хабаатыйшаран, үзэи эгдэтэи
сэрэлмэххэ. Огуолалар асэри-
нэн конкурстары, турнэмтэ кү-
рэхтөнүүлэри мэтээлмэххэ. Бани-
куллар кэмнэригэр нэхэдэригэр тэ-
рийэн нэгтэрийлүүлээг, доку-
мэнтэригэр хомуулуоххэ. Турнети-
ческэй нэхэдэригэр чөлүү бэлэл-
блүүлүүлэн мэтээлмэхтээхтэр
уонна альбомнар, диезниктар
огчуллуохтээхтэр.

Билигтэй үгүүс оркуудалар бу
үлэни бугаардыбыттар. Сороз
оркуудалар сэлэйлэлчичлара ту
ристическай үлэни саас мытар
га бэлээнимнэллар. Ити олох
смысла. Кыраайы үөрэткэ уонна
туризм сыд үстэтэ мытыллыах
тайахтар. Үлэ саас оркуудаларга,
ерөйүнгө, республикада ми
налламбыт слеттарынан түмүк
таныхтарох.

Музейнай пропаганда кишиниз харадын көрөн итээйдөр уонна ойдуур экспонаттарыгар, докумуоннарыгар олоруун ааһыт түбэлтэлэри көрдөрөр, агитациялар буолан ордун куус тээх уонна итээтиннээх. Дьон киин музейдары культуру кишиниз оҥоруу бүтүүнү соруна.

Н. СОЛОВЬЕВ,
Саха АССР оскуолаларын
үтүөлээх учуутала

Хадвар сальпотун Чакыр-
даагь мабанынмтар прода-
венынан быйыл муус устар-
тан Васильева Марина Гав-
рилесна үлэлиир. Кини
азыйах хонук үлэлээт, бэйэ-
тин куһаган өттүн көрдөрдө,
атыылаһааччыларга куруу-
байдыыр, этиһэр. Ити бы-
һытыи атыылаһааччылар,
«созодох, рабочаи суох буо-
дан, ыгылыһан кинигэнэн
эрдэнэ»,—дизэн сапыыллара.

Ол эрээри рабочай бэрлэ-
либтин да кэннэ, продавец
үөбүрө-мөүрө арылалбата.
Дьону ыык-дьаар тылыннан
үөбүтэллэр, табаарынан
үөрүйэхтэнэ.

Бу себе суох быһымытын
изһилдик Советын исполко-
ма дьүүллээн баран, Васи-
льеваҕа быыгбар биэрэр
эргин принцибин кэспэти-
гэр сүбэлэир. Ити да туһа-
лазбат. Аны рабочайын уоп-
на остуораһын уоруйахтаан,
үлээриггэ үүртэллэр. Ити-
ни таһынан Васильева из-
бит табаардары атыылаабат
аатыран, дьону тарҕатан ба-
ран, сыаналаах табаардары
кэтэх аанынан биэрэр. Ол-
тон орпугун нөҥүө күнүгэр
үөдүү-дидийини былаастаах
атыкылаан абырыыр.

Соторутаабыта ыалы оло-
по суох этинэн уоруйах-
таан, ампаардарын астаран
көрдүү сырытта. Дынгэр, ол-
этэ ысхылаатын иһигэр баа-
ра комиссиянан булулунна.

Эргээн үзэгийгэр сөбө суол
маньнык түктэри - кэмэлды
лээх атымылааччы Василье
паны Хадаар селылотун бы
ребылманьната хаһаант
дыри конул көчүтэр.

А. КИРИЛИНА.

КЫРААЙЫ ҮӨРЭТИИГЭ,
 ■ ТУРИЗМҢА — ■
 СУОЛТАНЫ

дан-төвүдлэн сытэллар Өнү өт-
тук нэс сүөзүккэн быһаараллар.

Дярин орто окуулагыналар кыраайы үөрөтүн үлэни уонна турмуһу быһаарынааччы сайыһыгарыга учуутал Б. Д. Макаров бэйэтин бара өттүнэн үлэни сатыыр. Кини үөрөнөччүлөр кыһынны, сааскы, сайыһы каникулдарыгар туристическай походыгар тэрийэр бэраллах. Бу инициатива өйөнүүх эрэ тустаах. Оттон окуула салалтата (Директор таа. Нүгүсэев Н. Д.) музейга анаан дьон бэртэрэ өлөн кыраайы үөрөтөр үлэни туһуларга сөрүктэммит.

Хатныг орто оскуулагтар бэлтгэхэй краеведческой музей-баара хас да сэл-хондон турбу-т. Бу музейн история учуута-ла Б. А. Марков сөгүтэй санга үндэстэн эрэр. Биолог учуутал Макаров Н. П. Алабар армь е-ластайх оскуулагтар төрүтөөн барбыт музейн үлэтин элнэ-сэдгым тунсармаха.

Амма орто өскүзатилер музей 1944 сыллаахха төрүөлүнүттү. Ошшо оройоннаады та музейга суох сылааһаах экспонаттар баалара. Кэлин итилар таһаардыа быраһыллаа, сөрөһөһинигэ көмүллөн хаһааһытара. Эһиһи ити курдук Хаһааһаа музейыгар көмүллүбүт Саха поһуотун өскүзөһөһинигэ көрдөрөһөһүктэриһи, туттар сөһөһөһиһи.

Туһааннаах предметторго анаа-
лаах куруһуоктары тэрийбэн үө-
рөтөөчүлэри киэиник хабыма-
ха. Итэ, , бастокытынан, Саха
сириг айыллартын уонна киин
иоруктарыан олохун-дьаһарын
культураатын киэиник үөрэтэр
битигэр, биһирбитигэр кэчөлө-
һүүрэ. Иккэһининэн, эдэр турас-
тар оройуоннаады уонна респу-
бликатаады слеттарыг бэлэ-
һизииналларыгар калларыллар
үлөлэри бары оскуонааар төлө-
рүүх туттаахтар.

Туркменин бичигч үзэс оройуоншартан хаалан айдыт. Ити сүүрүн биринчиининин кылазе тайынан тэрлэлэр күүс-буонтар үлэлэрин түмтэ, учуот-та-отчуотуунаа гүһэрилинбэха буолар. Иккенин, үрөх бастагы-күннэриттөн оскундэлэргэ кыраайы үрэтэти үлэлэрэ-багааннаахтыт. төрөөһүннээхтин минималыбеттарыттан тахсар. Ол миниттөн оройуон бары өртү-үөннэ арыс кылаастаах оскундэлара үлэллэр музейдараах, төрөөбүт кыраайы үрэтэр, иннэ-перехай хоостордоох (мунуктардан), кабинет-музейдараах бууаллара паада. Итин сэрэ историческай пааматынныккары шефтанан корүү-истин олохтонуохтаах.

Манай нийбэлтээн буюу бэлгүүрүүд методическай секцияларга анван-минээн ярихалхки

МУЗЕЙ СУҮС СЫЛЛААХ ЮБИЛЕЙА

MIR TML DRAFT

Билигин Палатехнической музей научно-технический галлери ситийнхилэрин тэргэтин дэ уонна киин билингэ үнэрбинээ платан үлэни кытар. Манна промисламалары тэргэтин уонна тэзмическэй кибернетика факультета, промисламалар өтөхүктөр араллаах буу-луурлар кабинета, араас лабораториалар бааллар.

СНИМКИ: Политехнический музей
бумага, СССР фотохроникате.

Москвадагы политтехнологийн музей бийнх 100 саяын туалар. Ийн зарилалбата Ага бойду наркотиин биднийлээх, прадствителлэриин: А. Г. Стогеев, К. А. Тимирязев, Н. Е. Жуковский, П. Н. Лебедев—сатарын хастары сибээсээх. Октябрийнх рэволюциин кэнигтэн жинна рибачайдар, депутаттарийн, Москвадагы Совети үлээлэлтэ, Бүгүн Россиядагы ситариллээх комитет жумньалгистара, лийтиннор уонна жумньалгастар брэлгээлээбиттара, а-биркилар пайыммаллара, бисултур кыткылаахтара. Урдан судийоронга түөр тегүд В. Н. Ле

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовый индекс 678700, Чурапчы с. Нарк Маркс
ул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫБЫТ: редактор—9-13-95, отделлар—9-14-95, уопсай—
15-05.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и райсовета депутатов трудящихся Якутской АССР.